Sar

Limba Sarda

Est guerra intra sos chi difendet sa diversidade de sos dialetos sardos o su normativismu de sa Limba sarda comuna

Sighent sas gherras intra sos chi pensant interpretare sa Carta de sas limbas de minorias de sa Unione europea comente una norma chi azuat sa pluralidade linguistica et pro cussu est in contra de s'uniformidade artifitziale, et sos chi pensant chi est netzessariu uniformare su sardu pro evitare s'estintzione sua. Giulio Angioni et Eleonora Tognotti ant consideradu chi s'impositzione de una norma comuna minettat sa vida de sas variedades limbisticas sardas. Ispetzialmente custos intellettuales sunt contra sa Limba sarda comuna considerada artifitziale, ca – pro issos – no s'assimizat a niuna variedade realmente faeddada in Sardinna. Roberto Bolognesi rispondet a custas criticas narende chi chena una normazione tzerta su sardu at a isparire. Issu narat puru chi sa Limba sarda comuna, corrispondet a su 90% a su sardu faeddadu in Abbasanta tando no est gai artifitziale comente la accusant. S'intellettuale narat chi assumancu una variante iscritta est netzessaria pro diminuire s'ispesas de sos liberos de iscola et pro creare una base comune, chena impidere, a su mattessi tempus, a dognunu de la faeddare et pronuntziare comente cherzat. In su mentre chi sos intellettuales tzitados dibattine, sa Regione sarda abarrat frimma in s'eletzione de sa limba comuna comente istandard pro iscriere su sardu, ma s'impressione est che custa positzione no at a permettere s'unificatzione de sas medas variantes chi esistint. Troppas ancora sunt sas diferentzias et fintzas sos interesses pro conservare unu modellu o s'atteru: sos medas dialectos o variantes de su sardu o s'unificatzione. In su mentre calchi Isportellu limbisticu est serrende Gianna, ca sos comunes, intzertos de comente si comportare, preferint dare su dinari in atteras initziativas culturales.

Vida, discu in limba sarda de sos Tazenda et calchi peràula subra issos

Su discu nou de sos Tazenda *Vida* s'est vendinde meda, tanto in Sardinna che in continente. Custa est una proa importante de sa forza de sa musica rock et pop in sardu. Su grupu de sos Tazenda est attivu dae su printzipiu de sos annos Norentas et at dae sempre eligidu sa limba sarda pro iscriere sos testos de sas cantones, arrivende a esser unu simbolu pro s'identidade sarda ispetzialmente pro sa capatzitade de unire generatziones divrescias. Si consideramos chi sas cantones sunt una de sas formas modernas de sa poesia, Gino Marielli, chitarrista et iscritore de su gruppu, podet esser consideradu unu poeta nou, chi at reformadu s'usu de su sardu. S'isperientzia de cust'omine est interessante pro su usu de su sardu pro parte de sas noas generatziones, infattis pro issu su sardu no fit sa limba materna et lu at imparadu traldu gratzias a sa gana de iscriere cantones. A livellu sotziale custu gruppu at fattu pius de medas politicas limbisticas fintzas a oe sighidas. Bastat pensare chi medas giovanos chi bidiant su sardu comente una limba de sa generatziones pasada si sunt agattados contende rock in custa limba. S'ispetaculu de sos Tazenda chi cust'annu est arrivadu in Casteddu su otto de Cabidanni, est ricu de elementos de identidade. Durante sas cantones su publicu podet biere unu videu chi mustrat imagines asotziadas a su tema cantadu. Su videu coloca s'identitade sarda umparis a atteras identidades et propone unu modellu abbeltu e interativu de s'identitade. Donzi prerogativa de s'identidade sarda: ballos, istrumentos musicales, campos, limba est postu a confrontu cun sotziedades primitivas et contemporaneas. Sa comparazione rivelat como sas culturas tenent archetipos comunes. D'ognuna cun sa peculiaridade sua, pero cun calchi cosa chi las avvicinat.

In presse

Sa Regione de Sardinna at detzididu de iscriere in sardu una parte de su giassu ufitziale. In sa pagina www.sardegnacultura.it/limbasarda/ bi sunt noas subra sas origines de su sardu, sa literatura, s'istadu de s'usu in Sardinna, sa normativa pro iscriere su sardu.

Sa provintzia de Tatari at detzisu de no finanziare s'Isportellu limbisticu pro s'annu ch'intrat. Sa legge nazionale pro sa protezione de sas minorias limbisticas, legge 482/1999, dat fundos pro custa attividade chi s'atter'annu sa provintzia aiat retzidu, ma como at cambiadu de idea.

S'Istatutu de sos trabagliadores, norma istorica de s'ordinamentu italiano pro sa protezione de su tribagliu, est bistadu tradutzidu a su sardu.

In Austu, sa bidda de Laconi at organizadu una iscola de istiu pro difondere s'usu de su sardu sigehende su modellu de sas *summer schools*.

Est bessidu *Bisendi Disi*, su discu nou de su gruppu musicale Balentia, cantadores de rap in campidanesu. Su discu sighit de tres annos s'atteru tribagliu de sa cumpagnia, *Nos'e tottu*, chi in su tempus aiat tentu unu bonu sutzessu, fintzas in continente. Pro connoschere de pius sobre su gruppu si podet biere su giassu www.balentia.it

Vós
Vós
Zuek
Vusatros
Vosautres
Vosaltres
Bois

Llull, insultat a Mallorca

Les cendres de Ramon Llull, el patriarca de les lletres catalanes, es deuen haver estremit sentint els brams d'aquest bàrbar analfabet amb uniforme que s'ha atrevit a dir que el català és «*un idioma que ni siquiera existe, porque unos se lo han inventado*».
Gràcies a Ramon Llull (que també escrivia en àrab), el català fou, en ple segle XIII, la primera llengua europea en què parlà la filosofia, al costat del llatí.
Esperem que el Defensor del Poble correrà a defensar els drets de Saïda Saddouki, model de dignitat i valentia per a les dones mallorquines.

Manuel Casanoves
Barcelona

El català al circ Raluy

No pretenc parlar de circ ni fer cap crítica dels espectacles que ofereix la companyia Raluy. Em limitaré a exposar un fet, per mi denunciable i trist, relacionat amb el tractament que vaig rebre per part d'un treballador del Raluy per haver-m'hi adreçat en català. L'incident va succeir a finals d'agost a Torredembarra, on el citat circ va actuar entre els dies 3 i 26. Després de formular-li una primera pregunta en català, la persona encarregada de despatxar les entrades em va etzibar de males maneres i amb to d'imposició un «*Hábleme en español porque yo le estoy hablando en español*». És un raonament que feia anys que no sentia. En veure que la seva imposició m'havia dolgut, va matisar la seva resposta tot dient, amb el mateix to arrogant, «*Hábleme en español porque no le entiendo*». Aleshores vaig repetir-li la pregunta en castellà perquè volia sentir la resposta. Això no obstant, vaig decidir no pagar, i en conseqüència no entrar al circ, pel tracte discriminatori que aquell individu va donar a la meva llengua, la pròpia del país on treballa aquesta persona. En arribar a casa em vaig acabar d'enfilar per les parets quan vaig adonar-me que en la propaganda d'aquest circ apareix l'anagrama de la Generalitat de Catalunya i el nom de l'Institut Català de les Indústries Culturals. I si no t'agrada el caldo, dues tasses: en lletra negreta i de cos més gros, el circ Raluy ens recorda que l'any 2006 va rebre la Creu de Sant Jordi.

Albert Benet Fernández
Alpens

DVDs amb àudio en català

Quan decideixo comprar una pel·lícula de DVD amb àudio en català no la trobo mai. En els DVD sempre hi ha molts altres idiomes, però el català no. Això sí, l'espanyol i l'anglès no hi falten mai. No ho entenc, on és la protecció al nostre idioma? Alguns ho volen arreglar i diuen que millor, que hem d'entendre la versió original. Quina excusa més idiota, què tenen a veure les pedres amb la llonganissa? L'Estat espanyol tampoc no protegeix les altres llengües de l'Estat, més aviat les ataca i atempta contra elles. L'Estat espanyol ha reconegut l'idioma autòcton propi de Catalunya i fins i tot l'ha reconegut com a idioma oficial, però a l'hora de la veritat tot és mentida. I l'administració catalana, què fa per defensar i normalitzar l'ús de l'idioma català? Diades de senyeres, de discursos somiadors segons els quals som una nació; però, res més. ¿Som o no som? Què som? Com s'entén que no puguis comprar a Catalunya DVDs amb àudio en català, la llengua oficial de Catalunya i la dels nostres pares, la que hem parlat i hem entès sempre, la llengua familiar, la que s'entén millor?

Rafel Casellas Tarragona
Tarragona

El monestir de Poblet i el català

Aquestes vacances he fet la ruta del Cister i, en visitar el monestir de Poblet, he vist que aquest és el resultat entre les visites en català i en castellà. En català, tres visites; en castellà, sis. No és una situació vergonyosa, i més tenint en compte que és en aquest monestir on reposen molts dels nostres comtes reis? Si Jaume I aixequés el cap!

Lluís Aragay i Albaladejo
Barcelona

Llengües Vives
Butlletí d'actualitat lingüística del sud-oest europeu

Butlleta de subscripció
6 números anuals, 10 euros (Despeses d'enviament incloses)

Nom i cognoms	Nif
Adreça	
Població	Codi postal
Comarca/regió	País
Correu electrònic	Telèfon

Domiciliació bancària

Nom del/la titular	
Població	Banc/Caixa
Entitat	Oficina	Control	Compte corrent

Signatura

Envieu la butlleta per correu postal a:
Llengües Vives Bústia postal 5224 08080 Barcelona Països Catalans
T 932 681 938 www.llenguesvives.org llvives@hotmail.com

G 62555727

Coordinació: Frederic Perers

Corresponsals:
João Aveledo (galego-português)
Fernando Balbuena (asturiano)
Iñaki Peña (euskara)
Xavier Tomás Arias (aragonés)
Xavier Gutiérrez, Jordi Suïls (occitan)
Juli Parés, Robert Palomera (català)
Ilenia Ruggiu, Antonello Gaviano (sardu)

Col·laboradors:
Martí Crespo i Guillem Cardona

Edita:
L6, Acció Pro-Llengües
bústia postal 5224 08080 Barcelona
Països Catalans
Telèfon: 932 681 938
Pàgina electrònica: www.llenguesvives.org
Adreça electrònica: llvives@hotmail.com

Ajuts: 2100-0815-56-0101840234

Nota: El butlletí no comparteix necessàriament les opinions expressades a la secció «Vosaltres».

Subscripcions: Si voleu rebre el butlletí torneunos emplenada la butlleta de subscripció. Els cobraments es fan per domiciliació bancària.

Material editat: Els discs «Llengües Vives 1996-2006» (9 euros) i «Llengües vives del tercer mil·lenni» (8 euros). Despeses d'enviament incloses.
Periodicitat: bimestral
Tiratge: 200 exemplars
Distribució: per subscripció (6 núm., 10 euros)

Dipòsit legal B-33613-1996

Llengües vives

Setembro
Setiembre
Iraila
Setiembre
Setembre
Setembre
Cabudanni

62 2007

La mòrt recenta de l'escrivana aranesa Pepita Cauvet nos fa reflexionar sus l'importància de l'obratge individual dins lo bastiment de l'identitat lingüistica. Es pas lo cas qu'aquela identitat se sostenga sus de basas literàrias estrictas; çaquelà es pas tanpauc qu'aquelas basas existiscan coma causa independenta de l'expression literària. L'escrivan viu dins la lenga, de còps que i a ne deven representacion indentitària, e sembla alavetz qu'es la lenga la qui perviu dins l'escrivan. Aquí lo cas aranés es especial; Cauvet signifiquèt la dignificacion de la lenga e faguèt visible lo ligam entre lo pòble, lo terrador, e sa expression parlada; e aquò en prenent e fasent prendre consciéncia de la valor de l'accion personala e la practica engatjada. La realitat lingüistica aranesa a fait tròp l'objècte de l'analisi pretendudament freda, mas pas totjorn mancada d'intencion egocentrica: lo scientific o l'erudit, occitanista o pas, a la recèrca del reconeissement academic o mediatic, lo politician a la recèrca de l'aclamacion populara… Per contra los parlants (passats e presents) an pas recebut encara una atencion a la mesura justa. Coma dins un fum de pichonas comunautats ruralas ont l'occitan perviu, sa redescobèrta (coma lenga) e sa dignificacion sovent prenon fòrça sus l'identificacion amb l'environament mai immediat (l'identitat locala, se voletz) e pas tant sus la consciéncia nacionala o la benediccion universitària. Lo cas aranés es encara un bon exemple: la revindicacion lingüistica aranesa es occitanista d'una faiçon peculiara; l'identitat aranesa pren la lenga coma drapèu, pas en defensa de l'occitanitat mas en defensa de l'aranesitat; pas tanpauc per la negacion del panoccitanisme, mas per sa construccion al nivèl de la comunautat identificabla de faiçon immediata. Dessenhada per las frontièras politicas, solide, e pasmens valabla a sosténguer l'afectivitat per la lenga e sa supervivença. Lo trabalh positiu es d'ajudar l'activisme local a s'apropriar e desvolopar los mejans per difondre aquela afectivitat. I cal pas la severitat del judici academic, mas la reconeissença per l'escrivan o l'escrivana, o tot simplament pels usatgèrs qui encara uei gardon sa fidelitat a la lenga.

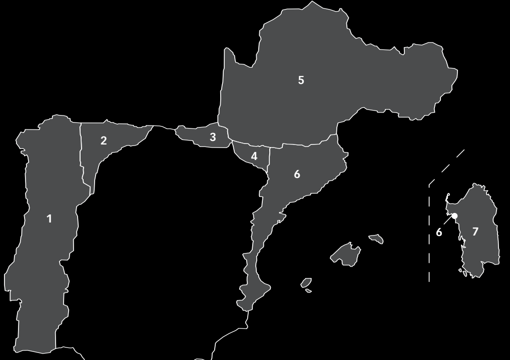

Món

2008
Any Internacional de les Llengües

21.02.08
Dia Internacional de la Llengua materna

Europa

26.09.07, Europa
Dia Europeu de les Llengües

1 Língua Galego-Portugesa

03-06.10.07, Bragança
VI Colóquio Anual da Lusofonia, Centro Cultural Municipal

17-20.10.07, Galiza
Galeguia, dedicado a Cabo Verde, organiza Fundación Via Galego

10.07, O Pichel (Compostela)
I Concurso de Karaoke Galego-Português, organiza AGAL-Compostela e Gentalha do Pichel

02.12.07, Havana (Cuba)
No Centro Galego, centenário do Hino Galego, organiza o Governo galego

2 Llingua Asturiana

14-22.09.07, Xixón
II Arribada , Vagamar lliteraria en Xixón

28.09.07, La Pola (Siero)
Entamada 07, Alcuentru lliterariu

29-31.10.07, Uvieo
XXVI Xornaes Internacionales d'Estudiu de l'Academia de la Llingua Asturiana

3 Euskara

07.10.07, Bergara
Kilometroak

21.10.07, Viana
Nafarroa Oinez

03.12.06, Mundua
Euskararen eguna

4 Luenga Aragonesa

25.10.07, Zaragoza

Concierto 25eno aniversário del Ligallo de Fablans de l'Aragonés

5 Lenga Occitana

22.09.07-27.10.07, region tolosana
Festival Occitània: exposicions, conferéncias, musica, teatre, cinema… www.festivaloccitania.com

02-06.11.07, Seuvalada (Bearn)
Estagi intensiu d'occitan-gascon www.silva-lata.com

16-18.11.07, Dunas (Tarn e Garona)
Jornadas occitanas

25.11.07, Orlhac (Cantal)
Rapatonadas: fèsta del conte occitan

6 Llengua Catalana

23.10.07, Barcelona
Jornada *Llengua i Societat en els territoris de parla catalana en els inicis del segle XXI*, al *World Trade Center*

24-26.10.07, Barcelona
Congrés Internacional d'acollida lingüística, al *World Trade Center*

24-26.10.07, Barcelona
Simposi Internacional sobre el català al segle XXI, a l'IEC

03.11.07, Tamarit (Llitera)
VIII Nit de la Cultura de la Franja de Ponent

15.12.07, Reus (Baix Camp)
Nit de Santa Llúcia, Festa de les lletres catalanes, Òmnium Cultural

2008, Països Catalans
Any Rodoreda

7 Limba Sarda

01.10.07, Decimoputzu
Cuntzertu de sos Tazenda

23.10.07, Dolianova
Presentatzione de su romanzu istoricu *Addia*

13.10.07, Bilartzi
Seminariu *Sos istrumentos didaticos pro s'insegnamentu de sa limba sarda*

Palavras | Pallabres | Hitzak | Parolas | Paraulas | Paraules | Peraulas

O automobilismo	L'automobilismu	Automobilismoa	L'automobilismo	L'automobilisme	L'automobilisme	S'automobilismu
Grande prémio	Gran premiu	Sari nagusi	Gran prémio	Grand prèmi	Gran premi	Gran premiu
Corrida	Carrera	Lasterketa	Corrida	Corsa	Cursa	Cursa
Classificaçom	Clasificación	Sailkapen	Clasificacion	Classament	Classificació	Classificatzione
Pole position	Posición preferente	Lehen posizio	Primera posicion	Primièra posicion	Posició preferent	Prima positzione
Grelha de partida	Armadera de salida	Irteerako parrilla	Parrilla de salida	Grasilha d'aviada	Graella de sortida	Coppia a s'essida
Carro de segurança	Coche de seguranza	Segurtasun auto	Coche de seguridat	Veitura de seguretat	Cotxe de seguretat	Machina de sicuretza
Pneu	Neumáticu	Pneumatiko	Neumatico	Pneumatic	Pneumàtic	Gomma
Piloto	Pilotu	Pilotu	Piloto	Pilòt	Pilot	Pilota
Motorista	Mecánicu, -a	Mekanikari	Mecanico, -a	Mecanician -a	Mecànic, -a	Meccanicu, -a
Curva	Revuelta	Bihurgune	Curva	Virada	Revolt	Curva
Recta	Recta	Zuzen	Recta	Dreita	Recta	Deretta
Gasolina	Gasolina	Gasolina	Bencina	Benzina	Benzina	Benzina
Capacete	Cascu	Kasko	Casco	Casco	Casc	Cascu
Macacom	Funda	Lan-jantzi	Mono	Salopeta	Granota	Tuta
Vácuo	Rastru	Atzeraturik	Rebufo	Rebufada	Rebuf	Isbufu
Ultrapassagem	Adelantamientu	Aurreratze	Avanzamiento	Despassament	Avançament	Sorpassu
Em casa de ferreiro, espeto de pau	En ca'l ferreru, cuchiellu de madera	Errementariaren etxean zotza burruntzi	En casa del ferrer, el més mal estraler	Lo sabatièr es totjorn lo mai mal cauçat	A cal sabater, sabates de paper	In domo 'e mastru 'e ferru, resorza de linna

G-P

Língua Galego-Portuguesa

Galescolas

Quase 1000 meninhos/as de entre 3 meses e 3 anos iniciaram o ano académico 2007-2008 nas 23 Galescolas criadas pola Vice-Presidência do Governo galego. Dependentes do Consórcio Galego de Serviços da Igualdade e do Bem-Estar, estas creches têm como objectivo oferecer uma educaçom galega e em galego para os mais pequenos.

O objectivo da Vice-Presidência é aumentar o número de Galescolas até 121, o que suporá a oferta de 6.000 vagas escolares, a criaçom de 1200 postos de trabalho e um investimento de uns 33 milhões de euros.

Pré-conceituosas declarações do novo Valedor do Povo

Benigno López, ex-magistrado do TSJ da Galiza e novo Valedor do Povo (sic), viu-se envolvido numa forte polémica após umhas declarações suas à imprensa nas que, entre outras cousas, declarava, a respeito do Decreto do Galego no Ensino, que «se um meninho é reprobado polo galego, conseguimos que lhe colha ódio» ou que «usar o galego na Justiça, se nom se domina, pode resultar perigoso». A Mesa, a AGAL, o Movimento polos Direitos Civis e o BNG exigiram a Benigno López a sua rectificaçom formal, que a dia de hoje ainda nom se produziu, enquanto, a CIG e Nós-UP reclamaram já a sua demissom. O Presidente Touriño deixou passar apenas com uma leve reprimenda.

Conselho da Europa visita Galiza para comprovar grau de cumprimento da Carta das Línguas

O Comité de Peritos do Conselho da Europa já se reuniu em Compostela com representantes do Observatório de Direitos Lingüísticos que promove A Mesa, anunciando que vai elaborar um novo relatório sobre o grau de cumprimento efectivo da Carta Europeia das Línguas Regionais ou Minoritárias. O Observatório de Direitos Lingüísticos transmitiu ao Comité as vulnerações detectadas, responsabilizando polas mesmas as diferentes administrações públicas (Governo estatal e Governos autonómicos da Galiza, as *Asturies*, Castela e *Llión* e a Estremadura). Ao invés, a delegaçom galega considerou «no caminho do cumprimento da Carta Europeia» tanto as Galescolas, como o novo Decreto de Promoçom e Uso do Galego no Ensino.

Recuperaçom do português em Timor

Declarações contraditórias de responsáveis políticos de Portugal e Timor criaram incógnita sobre a nova orientaçom da política linguística timorense, mas o Primeiro Ministro, Xanana Gusmão, garantiu a recuperaçom do português em Timor Lorosae. O português é a única língua que exerce uma funçom unificadora identitária num país com dezasseis idiomas nacionais, dous com estatuto de «línguas de trabalho» –o inglês e o bahasa indonésio–, e o português e o tétum como línguas constitucionalmente oficiais. Os 24 anos de ocupaçom indonésia supugeram umha perda importante de falantes de português.

Breves

Crescimento da língua portuguesa na rede com um 527%, só é superado polo árabe.

Isaac Diaz Pardo, artista e intelectual galego, publica seus «desassossegos» em «Tentando construir uma esfinge de pedra». Utiliza neste livro umha ortografia reintegracionista.

Nova reuniom da Secretaria Geral de Política Linguística e de umha delegaçom da AGAL. Esta reivindicou a nom discriminaçom por razom de normativa e apoio a todos os sectores favoráveis à normalizaçom. Marisol López mostrou vontade de colaboraçom, mas com limitações normativas.

Incêndio provocado em 10 de Agosto no Centro Social A Revira de Ponte Vedra.

Ciberirmandade da Fala inicia campanha para galeguizaçom de Supermercados Froiz.

Nasce novo centro social na Crunha, C.S. Gomes Gaioso.

AGAL presente em Dia da Galiza na XI Expofeira da Lusofonia de Viana do Castelo.

Blogue recompila indicadores toponímicos corrigidos. Web «Sinaliza!» utiliza como referência Topogal da AGAL.

Finalizaram em Ourense XXXI Jornadas do Ensino da Galiza e Portugal. Este ano matricularam-se mais de 200 pessoas, praticamente o duplo que na edi-çom anterior.

Na Estremadura espanhola português é segunda língua estrangeira mais estudada, à frente do francês e só atrás do inglês.

Gentalha do Pichel celebrou Universidade Popular entre última semana de Julho e primeira de Agosto.

Ara

Luenga Aragonesa

Proyecto de Lei de Lenguas

Eva Almunia, consellera d'educacion d'Aragon, en declaraciones feitas en setiembre se compromeleva a que en este curso se debatirá la Lei de Lenguas. Concretava que el debate sobre dita lei se faria en Cortes d'Aragon antes de junio de 2008, i aseguraba que lo referiu a la educacion se trataria en menos de seis meses. El proyecto en que se treballa marcará las zonas d'aplicacion, promoverá la proteccion de las parlas própias, asinas como la suya ensenyança i l'uso en las relacions con l'administracion. A lo que se vei no se hi contemplará pas la cooficialidat.

Bellugada en Barcelona

Con ixe nombre se celebrava en la capital catalana, el pasau 29 de setiembre, una fiesta aragonesa, organizada pel colectivo A la tun tun. Dintro d'es diversos autos gastronomicos i musicals, se hi va fer una conferéncia sobre la fabla aragonesa, a més de cuentos aragoneses. La fiesta va rematar con un concierto en l'ateneu popular de Nou Barris.

Mojiganga de Graus

El pasau 13 de setiembre se celebrava a la plaça mayor de Graus una edicion més de la conoixida representacion, recuperada en 1979, comico-burlesca en aragonés ribagorçano one dimpués d'haver recorriu la comparsa la villa se fa parodia i chança d'episodios d'actualidat. En ixa ocasion la sorna popular se va centrar en las eleccions parodián los politicos locals i comarcals. La plaça mayor grausina tamé va ser escenário del tradicional dance de palotiaus, a saber qué aclamau per la poblacion.

Actividaz extraescolars infantils

El primer trimestre d'este curso escolar se fará a Estadilla, i a Fonz, unas actividaz extraescolars en aragonés, con el nombre de Chugin Charran, a cargo de Conchi Girón Angusto, de la Sociedat de Lingüistica Aragonesa. É la primera vegada que s'organiza una actividat de difusion de l'aragonés (variedat ribagorçana) en la faixa de primária, mocez i mocetas de 6 a 10 anyos. La intencion é d'ampliar-la en atros cursos, con miras a dignificar la llengua devant de las generacions més jovens.

Misa, i homilia, en aragonés

El pasau 11 de junio se feva a la ilesia de *San Juan de los Panetes* (Zaragoza), una misa de Corpus Christi en fabla aragonesa oficiada per mosen Gregorio Forniés, parroco de la Seu zaragozana. A la cerimonia hi van asistir bellas cincocientas presonas. L'auto s'enmarcava en las conmemoracions del vinteno-cinqueno aniversario del Ligallo de Fablans de l'Aragonés, entidat con que el própio Forniés colabora.

Dios me'n guarde!

Ye la nueva obra de la escritora gistavina Nieus Luzia Dueso Lascorz. Ha estau publicada en la coleccion A Tuca, de la que fa el numero 7, editada pel Consello d'a Fabla Aragonesa. Se trata de la narracion que Dueso va presentar a la zaguera trobada d'escritors pirinencos i s'inspira en la tradicion popular montanyenca de *la Cerdanya*. La obra s'acompanya de la traduccion catalana.

Ast

Llingua Asturiana

El Gobiernu asturianu retira la señalización n'asturiano de los edificios oficiales

La Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana emitió un comunicáu nel que denuncia que'l nuevu Gobiernu asturianu «estrénase faciendo desapaecer la llingua asturiana de los pocos rótulos oficiales de les conseyeríes onde taba presente». La XDLA valora esta cuestión como «una declaración d'intenciones contundente que demuestra que la eliminación de la llingua asturiana ye una prioridá inaplazable pal nuevu gobiernu d'Álvarez Areces». La organización denuncia tamién «l'actitú fuina de los representantes políticos d'esti gobiernu, qu'en declaraciones a los medios dicen que tán a favor de la protección del asturianu, al empar que na so acción de gobiernu amuesen síntomes d'alerxa patolóxica ente la presencia de la llingua asturiana». La XDLA asegura qu'a esti gobiernu «da-yos perceguera l'asturianu y nun son a disimulalo» y que «con estes actuaciones queda más claro entá que'l discursu anti-oficialidá d'esti exECutivu nun ye otro que la materialización política de los sos prexuicios y el so apuestе por mantener la marxinación del asturianu y la falta de derechos llingüísticos pa les persones que lo falen».

El CAO presentó una gran manifestación pal día 24 de payares

El día 6 de setiembre celebróse una asamblea xeneral del Conceyu Abiertu pola Oficialidá (CAO) na que se fixo la presentación oficial de la manifestación que va tener llugar el próximu día 24 de payares peles casi d'Uvieo. Esta mobilización quier dar un saltu cuantitativu y cualitativu a favor del asturianu, faciendo medrar la presión na cai conforma se vaya acercando la reforma d'Estatutu asturianu.

Na asamblea tuvienon presentes representantes de les organizaciones políticques, sindicales y sociales qu'i-güen el conxuntu de les más de 100 entidaes componentes del CAO, amás de xente independiente que quier apoyar la causa col so trabayu personal. El portavoz del CAO, Fernando Ornosa, presentó a los asistentes el calendariu de mobilizaciones pa esta seronda, qu'incluye dos caravanes pola oficialidá y una gran manifestación pal 24 de payares. Pa finales de setiembre ta prevista una caravana pelos conceyos d'Ayer y L.lena, mentres que'l sábadu postreru d'ochobre la caravana va circular pelos conceyos occidentales de Cangas, Tinéu y Ayande.

Tocante a la manifestación del 24 de payares, la organización busca dar un reblagu organizativu iguando la mobilización a favor del asturianu más ambiciosa de toles feches hastasagora. La manifestación –que va salir a les 18:00 hores de la Estación del Norte d'Uvieo– va recibir delles marches que van llegar a la capital asturiana pa participar na mobilización. De mano tán previstes marches dende'l valle del Nalón, el valle del Caudal, Trubia, Siero, Xixón y Avilés, que van salir a distintes hores pa dir a pie hasta la capital y coincidir nel entamu de la manifestación.

Denuncien la hipocresía del conseyeru d'Educación

L'Asociación de Trabayadores de la Normalización Llingüística emitió un comunicáu nel que criticó les últimes declaraciones del conseyeru d'Educación, José Luis Iglesias Riopedre, sobre la escolarización billingüe, que calificanon d'«insultu». Riopedre, cuestionáu polos colectivos de defensa del asturianu, prometiera triplicar les aules billingües castellano-inglés.

L'asociación que formen los trabayadores y responsables de les oficines y organismos de normalización del asturianu d'Asturies, recuérda-y a Riopedre que'l que l'alumnao matriculao en clases billingües saque meyores notes, «ye cosa que yá se sabía de va tiempu», y asegura que «lo hipócrita ye que s'atreva a dicir eso un conseyeru que nun acaba de solucionar los problemas de la escolarización n'asturianu, que nun garantiza'l derechu individual de los escolinos y escolines a estudiar asturianu –siempre dependiendo de *ratios* y de la voluntá de dalgunos profesores–, que tien la llingua asturiana como asignatura optativa en secundaria –vulnerando asina la voluntariedá de la que fala l'Estatutu d'Autonomía–, y que tolera que la mayoría de les escueles concertaes nun cumplan la llei –como nel casu del Loyola n'Uvieo–». Pal colectivu resulten «insultantes» les últimes declaraciones del conseyeru, «a nun ser que nun considere l'asturianu como una llingua, que tal paez, viendo como actúa». L'asociación pide-y a Riopedre que la so conseyería «cumpla cola llei, y que cumpla la promesa que fixera hai años públicamente de que l'asturianu diba empicipiar a ser llingua vehicular na enseñanza, p'acabar de verdá cola discriminación llingüística y pa que los escolinos y escolines que voluntariamente quieran, puedan tener una educación de calidá y n'asturiano».

Occ

Lenga Occitana

Crearàn l'Oficina Occitan en Catalonha

Lo govèrn de la Generalitat ven d'aprovar la creacion del Programa entara creacion dera Oficina Occitan en Catalonha (OOC) en responsa a l'oficializacion dins tot lo territòri catalan de la lenga occitana que prevé l'Estatut de Catalonha. L'encargat del programa de desvolopament de l'OOC serà Jusèp Loís Sans, qu'a estat duscas al mes de mai lo responsable de la politica linguistica del Conselh Generau d'Aran. La tòca d'aqueste programa, en mai de la creacion de l'Oficina meteissa, serà lo desplegament de tot l'ordenament juridic, social e politic que permet l'oficialitat de l'occitan dins l'ensemble catalan d'acòrdi amb las disposicions de l'Estatut, qu'a de permetre, entre d'autras causas, d'emplegar l'occitan dins lo Comitat de las Regions d'Euròpa e mai s'adreçar a las institucions de l'Union Europenca en la lenga d'òc, çò ditz Sans.

Las regions occitanas presentaràn demandas a l'Estat sus las lengas

De resultas del mandadís de la letra del comitat Anem, Òc, organizator de la manifestacion de Besièrs del 17 de març passat, lo president de la Region Aquitània e de l'Associacion de las Regions de França, Alain Rousset, ven de respondre que, per çò qu'es dins Aquitània, la politica de sa region desbocarà sus la discussion e l'adopcion d'un programa pluriannual d'accions en favor de la lenga occitana. Per çò qu'es de las regions de França, Rousset ven d'anonciar que lèu serà presentat un document qu'a d'èstre una lista de revendicacions que las regions expausaràn a l'Estat per raport a una politica en favor de las lengas autras que lo francés.

Pepita Caubet nos a daissat

Lo quinze de setembre passat foguèt un dia de dòl per las letras occitanas pr'amor de la mòrt de l'escrivana aranesa Pepita Caubet, que nos daissa una òbra divèrsa -conte, poesia, pròsa- que comencèt quan obtenguèt lo primièr prèmi del primièr concors literari aranés en 1976 amb *Era fira darrèra de Vielha*. Escrivana vocacionala e collaboradora abituala dins totas las activitats culturalas d'Aran, Caubet nos daissa coma eretatge lo sieu libre *Jacinta, casa e país*, una mòstra de riquesa lexicala e de mestritge literari. L'an 2002 Pepita Caubet recebèt lo prèmi Lengua Viua per la sieuna aportacion a la normalizacion linguistica de l'occitan d'Aran.

Brèvas

Per començar la dintrada, las edicions ADEO vos prepausan *Opus incertum*, de Pau de Ligonièr, un obratge de poesia experimentala, bastit a compdar de la repeticion sillabica, del jòc amb los sons e los senses, que balha un ritme rabalaire o cadenciat segon las pèças, e a la fin fa càser lo legeire dins los fialats de l'autor. De comandar a ADEO, BP 28, F-81370 Sant Sulpici la Punta.

Concors literari Zavièr de Navarròt

La vila d'Auloron en collaboracion amb l'Institut Occitan torna organizar lo concors d'escritura Zavièr de Navarròt. Lo concors prepausa quatre genres en doás categorias -joves e adultes-: pròsa, poesia, revirada (d'un tèxte tirat del Quichòt de Cervantes), e un concors de composicion de cançons, sus tèxtes liures o sus tèxtes de Xavièr de Navarròt. Podetz mandar los vòstres tèxtes abans lo 31 d'octobre a: dgs@oloron-ste-marie.fr.

Las edicions Reclams nos prepausan *Lo Cèrcadieu*, un conte fantastico-filosofic de Robèrt Lafont, ont l'autor i mescla los sovéners del temps d'enfantesa amb de sauneis cosmogonics e metafisics, que nos permeterán de viatjar per l'istòria europenca (www.reclams.org).

Lo Còr de la Plana ven de sortir son segond album, *Tant deman*, compausat mai que mai de cants per dançar que maridan lo ritme e la polifonia (www.trois-quatre.com).

Eus

Euskara

Justizia egitearen zain

*Euskaldunon Egunkaria*ren auzian pasa den ekainean fiskalak akusaziorik ez aurkeztea erabaki ondoren, *Dignidad y Justizia* izeneko elkarteak zigorrak eskatu egin ditu orain. Zehazki, hamabi eta hamalau urtekoak galdegin ditu zazpi auzipetuentzat (Joan Mari Torrealdai, Iñaki Uria, Martxelo Otamendi, Txema Auzmendi, Xabier Alegria, Pello Zubiria eta Xabier Oleaga. Arrazoien artean, *etakide izatea* leporatzen diete akusatuei, euren ustez ETAk egunkaria sortu eta kontrolatu zuenez. Funtsean, ezer berririk ez da, aurretik Guardia Zibilak eta Del Olmo usteko epaileak erabilitako argudio berak dira elkarte horrek plazaratutakoak. Eta orain, herri akusazioen aldetik bakarrik falta dira AVT elkartearen eskaerak. Behin hori eginda, ahozko epaiketa hasteko zain geldituko ginen. Gogoratuko duzuenez, *Euskaldunon Egunkaria* 2003ko otsailean itxi zuten, orain dela ia 5 urte, eta oraindik epaiketarik ez da egon. Justizia egitearen zain gaude oraindik.

Dignidad y Justicia ha demanat penes d'entre 12 i 14 anys per als set encausats en el cas Egunkaria*, utilitzant els mateixos arguments de la Guàrdia Civil i del jutge Del Olmo. Després que el fiscal anunciés que no presentarà càrrecs, ja només falten les peticions de l'altra part de l'acusació popular (AVT) perquè comenci el judici oral. Gairebé han passat 5 anys del tancament del periòdic i encara estem esperant justícia.*

Nafarroaren errekuperazioa

Miquel Gros i Llados ikerlariak *Euskararen errekuperatzea Nafarroan* izenburuko liburua plazaratu berri du, Euskaltzaindiaren babesarekin, 1986tik 2001 arteko ikerketa soziolinguistikoaren emaitza dena. Laburbilduta, 15 urte hauetan euskaldunen kopurua %10etik %12ra igaro da, eta 15 urtetik beherakoen euskal hiztunen portzentaia %21.3koa dela gaur egun. Igoera apala den arren, lehen aldiz azken 5 mendetan beheranzko joera apurtu egin da. Eta ondorioen artean, UPNko gobernuek ezarritako *hizkuntza eremuak* berregokitu behar izango zituztela, «hizkuntzaren ofizialtasuna zabalduz berreuskalduntzen ari diren inguruetara». Hau da, politikari erregionalisten planteamenduak eta herritarren euskaltzaletasunak talka egin dute azken urteotan. Izan ere, *eremu euskalduna* hegoalderantz mugitu beharko zuten, Ameskoak, Lizarra, Etxauri eta Erronkariraino, eta gaur egungo *eremu erdaldunean* dauden eskualde anitz *eremu mistora* igaro beharko zituzten, Erribera izan ezik. Azkenik, azpimarratzekoa da ikerlariak eskolaren lanari ematen dion garrantzia eta herri handien papera (Etxauri, Izaba, Gares, Tafalla eta Zangoza, besteak beste) berreuskalduntze prozesu honetan.

Segons el llibre La recuperació del basc a Nafarroa, de Miquel Gro, en els darrers 15 anys s'ha produït una recuperació lingüística a la zona gràcies a la voluntat ciutadana, al paper de l'escola i malgrat l'actitud bascófoba del Govern navarrès. Segons Gro, la recuperació implicaria l'ampliació de la zona bascófona cap al sud i la inclusió a la zona mixta de gran part de la zona no bascófona, llevat de la Ribera.

Hiztegi berriak

Hiztegiek osaturiko euskarazko webgunerik zabalena (www.hiztegia.net) sarrera berriak egin ditu, hala nola poloniera eta japonierazkoa. Gogora ekarri nahi dizuegu webgune honetan gaika egindako hainbat hiztegi ere sartu dagoela bai eta euskalkizkoak ere, besteak beste. Bestalde, Elhuyar fundazioak eta Elkar argitaletxeak ingelesezko hiztegi berria kaleratu dute 34.000 sarrera eta 50.000 adierarekin. Azken urteotan erabiliena Mikel Morrisena izan da, Harluxet fundazioak eta Euskaldunon Egunkariak ateratakoa eta 80.000 hitz eta adiera daukana.

www.hiztegia.net *ja inclou els diccionaris en línia basc-japonès i basc-polonès. Elkar i Elhuyar han publicat un nou diccionaris en anglès que s'uneix al de Morris, fins a ara el més utilitzat.*

Ameriketan elkarlanean

Hego Amerikako hainbat eragile elkarlanean ari dira Eusko Jaurlaritzako hizkuntza politika aztertzeko eta esperientziak elkartrukatzeko. Kolonbian, dozena bat hizkuntza indigena baino gehiago sustatzeko asmoarekin hasi dira EAEko gobernuarekin harremanetan. Txilen, Pascua Uharteko Rapa Nui mintzaira biziberritzea nahi dute. Eta Argentinan, azkenik, hango unibertsitate bietan euskara eta euskal kultura ikasgai moduan sartzea aztertzen dabiltza.

El Govern basc col·laborarà en la posada en marxa de polítiques lingüístiques en diverses realitats sud-americanes, com en el cas de dotze llengües indígenes de Colòmbia i en l'idioma Rapa Nui, a l'illa de Pasqua. També col·laborarà per tal que l'assignatura de llengua i cultura basques s'imparteixi a dues universitats argentines.

Cat

Llengua Catalana

Migrada oferta per estudiar en català al País Valencià

La Federació Escola Valenciana (FEV) ha denunciat la manca de línies en català a l'ensenyament obligatori i demana a la Generalitat Valenciana que promogui l'obertura de noves línies en més de 1.500 centres on no es pot estudiar en català. Més de la meitat dels col·legis d'infantil, primària i secundària valencians no ofereixen ensenyament en català (a secundària el 63% dels centres). Segons la FEV, el govern no promou noves línies d'ensenyament en valencià i fins i tot posa traves quan el mateix centre i un grup de pares ho sol·liciten. Segons el sindicat STEPV-IV, la conselleria oculta que el creixement en el nombre d'estudiants que cursen valencià és degut al creixement vegetatiu i a la pressió de pares, centres o de la mateixa FEV i no a la iniciativa de l'administració. Aquest curs estudiaran en català al País Valencià 13.067 escolars més dels que ho van fer el curs passat. Tot i aquest increment en termes absoluts, l'augment en termes relatius ha estat només d'un punt. S'ha passat del 23,5% del total -169.853 alumnes d'infantil, primària i secundària es van matricular en valencià el 2006-07- al 24,9% -182.920 ho han pogut fer aquest curs-. A aquest ritme, caldran tres generacions per a assolir l'objectiu que es marcà la llei d'ús i ensenyament del valencià fa 24 anys: el bilingüisme a les aules valencianes.

Breus

La Generalitat valenciana ha enviat una notificació oficial per tal d'obligar a Acció Cultural del País Valencià a tancar els repetidors de TVC. ACPV ha avançat que no acatarà voluntàriament l'ordre perquè considera que és una conculcació dels més elementals drets democràtics, un atac a la llibertat d'expressió i a la pluralitat informativa sense precendents a l'Europa occidental (www.acpv.cat).

L'Obra Cultural Balear s'ha reunit amb el Ministeri d'Interior espanyol per tractar el respecte dels drets lingüístics dels catalanoparlants per part dels cossos i forces de seguretat de l'Estat. El Ministeri d'Interior espanyol s'ha compromès a fer arribar instruccions a tots els agents de la Guàrdia Civil i policia perquè respectin els ciutadans que se'ls dirigeixin en català, gallec o basc Aquesta reunió s'ha produit després del darrer cas de discriminació lingüística a Palma en la qual una intèrpret i traductora de berber i àrab, Saïda Saddouki, va rebre un tracte vexatori per part de dos agents de la Guàrdia Civil per dirigir-s'hi en català.

IB3 estrenà aquesta tardor programació íntegrament en català, com a conseqüència dels canvis en el Govern balear i recupera el conveni amb TVC per a l'emissió de pel·lícules doblades al català.

Es presentà la comissió cívica que s'encarregarà d'organitzar la celebració dels 75 anys de l'aprovació de les Normes de Castelló que normalitzaren el català que es parla al País Valencià (www.iec.cat).

Fecsa-Endesa es comprometé a millorar l'atenció en català als seus clients després de les mancances detectades durant i després de l'apagada de llum a la ciutat de Barcelona.

Enguany s'oferten més de 2.000 cursos de català al Principat i s'espera atendre una demanda estimada de 100.000 inscripcions. En menys de 15 anys s'han triplicat les inscripcions per aprendre català.

La Generalitat de Catalunya demanà que el català s'utilitzi al Tribunal de Justícia d'Estrasburg.

Bernat Joan i Marí, nou Secretari de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.

El col·lectiu d'immigrants Immi.Cat demana a la població catalanoparlant que s'adreci als nouvinguts en català per tal d'ajudar-los a aprendre'l i a integrar-se millor (www.immi.cat).

Els Governs balear i català estrenyen vincles en matèria de política lingüística.

La UE a través d'un informe del grup sobre Multilingüisme de la Comissió Europea elogia el model bilingüe d'educació de Catalunya, el País Valencià, *Euskadi* i *Galiza*.

La música catalana tindrà entitat pròpia després que la Generalitat de Catalunya s'hagi desvinculat del *Sounds of Spain* i recuperi la marca *Catalan! Music*.

La principal web de creació i administració de blocs ja es troba disponible en català (www.blogger.com/start).

Ha nascut el primer GPS domèstic amb menús i locucions en català, el GPS Garmin.

Sony, Nokia, Mototrola i Alcatel són les primeres marques de telèfons mòbils que ofereixen aparells en català de sèrie (www.elteumobil.cat).

The Independent elogia la literatura catalana, la tradició de la cultura en català i en especial els autors Jordi Coca i Quim Monzó.

Aparegueren les primeres normes UNE en català (www.termcat.cat)

L'Exposició Universal de Saragossa 2008 tracta el català i el valencià com si fossin dues llengües diferents.